СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 270. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, FRIDAY, NOVEMBER 19, 1948. No. 270. JERSEY CITY and NEW YORK, ПЯТНИЦЯ, 19-го ЛИСТОПАДА 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ПРИБЕРЕЖНОГО СТРАЙКУ ЗА ПОСЕРЕДНИЦТВОМ УРЯДУ

Ню Йорк, 18 листопада. — Федеральна Служба Посередництва і Примирення почала переговори між страйкуючими доковими робітниками і підприємцями. Є вигляди, що страйк може бути полагоджений, коли з Галифаксу, в Канаді, наспіли вісти, що тамошні докові робітники підняли працю при вивантажуванні американських кораблів, які причалюють до канадійської пристані, замість до американських. Кораблі, які були готові виїхати з Европи до Америки і стрималися з виїздом внаслідок страйку на американському побережжі, випливають тепер з европейських пристаней в надії, що вони будуть могли причалити до канадських портів. Досі задержано 123 кораблів тільки в нюйорськім порті. Експортові підприємці, яких в самім Ню Йорку нараховують 6,000 потерпіли величезні втрати. Втрати має теж і Плян Маршала, бо кораблі не можуть постачати американських матеріялів на допомогу Европі. У страйку йдеться про підвишку платні. Теперішня платня на доках у звичайних годинах виносить $1.75, а $2.65 підчас додаткової праці („овертайм").

ЧЕТВЕРТИЙ НАВОРОТ ПІДВИШКИ ПЛАТЕНЬ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ФОРДОМ.

Филаделфія. — Коли кореспонденти запиталися предсідника Форд Мотор Компані, Генрія Форда II, про підвишку платень для робітників, він сказав, що саме тепер приходить „четверта рунда" в боротьбі за платні. Він каже, що до підвишки прийде, одначе з тим прийде теж і подорожчання автомобілів. Про „напивне" яке побирають продавці від покупців у висоті до $500, Форд сказав, що його підприємство відбирає право продажу таким продавцям, на скільки про це довідається. Ці справи обговорив Форд при нагоді приїзду до його фабрики в Честер, коло Филаделфії. Він виявив свій засадничий спротив проти контролі цін урядом, кажучи, що це призводить до диктатури і до соціялізму. Він теж висловив погляд, що закон Тефта-Гартлія є потрібний і корисний для продукції й робітництва.

СУД НАД КОМУНІСТИЧНИМИ ПРОВІДНИКАМИ БУДЕ 17 СІЧНЯ.

Ню Йорк. — Після довгих торгів, засідань і розгляду ситуації суддя Гаролд Р. Медіна з окружного федерального суду визначив розправу проти 12 комуністичних провідників на день 17 січня 1949 р. Суддя відкинув твердження оборони, наче б серед публики слідна була „гістерія" й тому можна передбачувати сторонничість суду підчас процесу. Прокуратор згодився на перенесення процесу навіть тоді, коли б не явився на розправі Вилям З. Фостер, предсідник Комуністичної Партії Америки. Підсудних обвинувачує прокуратор у змаганні до насильного скинення американського уряду.

СТОЛІТТЯ НЮЙОРСЬКОЇ ПРИЛЮДНОЇ БІБЛІОТЕКИ.

Ню Йорк. — Від наступного понеділка буде святкувати Нюйорська Прилюдна Бібліотека століття свого оснування Джаном Джейкобом Астором в 1848 р. Він записав на бібліотеку $400,000, а коли незабаром помер, зійшлися виконавці його останньої волі для здійснення пляну. В записі було сказане, що бібліотека має бути доступна для кожного у відповідному часі. На ділі бібліотеку відкрито щойно в 1854 р. при площі Лафает і вулиці Астор, де тепер міститься жидівський іміграційний дім ГАІАС. При заложенні було 90,000 томів, а першого дня відвідало бібліотеку 50 осіб. Тепер відвідують її 8,000 осіб денно тільки в самім центральним будинку на розі 42 вулиці і Пятої Евеню, який побудовано в 1911 р. на місце міського збірника води. З нагоди століття буде відкрита нова галерія образів і виставка дереворитів з Амстердаму з 1643 р. Виставлені будуть теж рідкі оказы книжок і друків аж до кінця біжучого року.

НЕМА СЛІДІВ ПРО ЗАНУРЕНУ АТЛЯНТИДУ.

Берклі, Каліфорнія. — „Затрачений суходіл Атлантиди ніколи не існував" — оце стверджує наукова виправа д-ра Мориса Ювинга з університету Колумбія, яка працювала від 1935 р. щоб провірити історичні передання про затоплення суходолу на дні Атлантійського океану між Европою й Америкою. Виправа сондувала дно моря, брала поміри, фотографії — навіть у глибині 18,000 стіп — і не найшла жадного сліду якоїсь затопленої будівлі ні якої небудь признаки колишнього життя. Ствердила тільки, що з дна Атлантійського океану підноситься високе пасмо гір з півночі на південь, деколи навіть до 10,000 стіп висоти, одначе є таки на одну милю під поверхнею води. Не найдено підчас студій жадних дивоглядів, зате стверджено, що на дні моря находяться великі рівнини.

РЕСПУБЛИКАНЦІ СХИЛЬНІ ЗЛАГІДНИТИ ЗАКОН ТЕФТА-ГАРТЛІЯ.

Вашингтон. — Республиканська меншина в новому конгресі схильна зробити все, що в її силі, щоб недопустити до простого скасування робітничого закона Тефта-Гартлія, хоч би їй прийшлося погодитися на важливі зміни в цьому законі. Таку думку висловлюють провідні сенатори та члени палати репрезентантів. Вони надіються на співпрацю з ними південних демократів, які ставляться ворожо до програми президента Трумана.

Форестал вдоволений поступом в розвитку Союзу Зах. Европи

Вашингтон, 17. листопада. — Повернувший з Европи секретар оборони Джеймс Форестал виявив на пресовій конференції, що ідея Союзу Західної Европи набирає щораз більшої сили. Це йде в парі з поступом злуки військових сил Америки, Британії й Канади. Ці держави вже погодилися на стандаризацію головних родів зброї, з яких летунство стоїть на першому місці. Спільні змагання довели вже до того, що Канада може будувати нові літаки за американськими паперовими плянами. У розмові з президентом Труманом у Кій Вест Форестал обіцяв обговорити повне озброєння Західної Европи, не зважаючи на величенські кошти, які це потягне за собою.

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ НОВИЙ КОНТИНГЕНТ МАРИНАРІВ ДО КИТАЮ.

Вашингтон. — Після того, як президент Труман дістав прохання від генераліссимуса Чіян-Кай-Шека, щоб негайно прийти в допомогу Китаєві у його боротьбі проти комуністів, оприлюднено в урядових колах вістку, що Злучені Держави вишлють негайно новий контингент своїх маринарів для посилення залоги в Цінгтав, у Китаю. Тепер там перебуває 3,600 американських маринарів, а новий контингент начислює ще 1,250 людей. Коли запитали секретаря оборони Форестала, чи американські маринарі будуть воювати з комуністами, він відповів, що про це важко сказати, бо маринарі мають помогти американцям вибратися з Китаю.

ЗРОСЛО ЗНАЧЕННЯ ПОВОЄННОЇ ФРАНЦІЇ.

Ню Йорк. — Не закриваючи факту, що становище Франції незвичайно зросло від часу покінчення війни, не треба закривати правди, що внутрішні трудноці там величезні. Таку оцінку положення Франції подав управляючий редактор Ню Йорк Таймсу Едвин Л. Джеймс у промові на зібранні Заморського Клюбу. Джеймс повернувся щойно з подорожі по Европі і має вісті з першої руки. Він твердить, що в Франції зростають непомірно ціни харчів, а платня робітників росте дуже помалу. Комуністи там не мають такої сили, як нам видається в Америці. Вони тільки використовують кожне положення, щоб викликати заворушення. Про страх перед війною кажуть у Франції таке: „Нема сумніву, що у війні Америка вкінці виграє, одначе що станеться до того часу з Францією?"

СПОКІЙНЕ СТАНОВИЩЕ БРИТАНІЇ ДО ПОДІЙ В КИТАЮ

Лондон, 18 листопада. В британських урядових колах з великою увагою, але є з повним спокоєм слідкується за останнім розвитком подій в Китаю. Деякою несподіванкою для Британії було рішення американського уряду про евакуацію своїх громадян з Китаю, що вважається не тільки за неомильну ознаку критичного положення, але теж видвигається всілякі здогади щодо можливостей дальшої американської акції.

УКРАЇНЦІ В УПРАВІ МІСТА АНСОНІЇ.

Ансонія, стейт Конетикат. — На підставі обчислень голосів з виборів 2. листопада, як про це звідомляє щоденник „Ди Івнинг Сентинел", вибраний міським скарбником Тарас (Теренс) Д. Придун, а радним („олдерменом") Олександер Баволяк, оба члени 262 відділу У. Н. Союзу. Вони оба вийшли з демократичної листи, з якої вибраний теж посадник міста, Френк П. Фицпатрік. Деякі українці кандидували на республиканській листі, одначе вони цього року

СУМНІВАЮТЬСЯ В ЗВОРОТ ТІТА ДО ЗАХОДУ

Белград, Югославія, 18 листопада. Акредитовані в столиці Югославії закордонні дипломати висловлюють великий сумнів про можливість звернення Тіта до заходу, у висліді його конфлікту з Москвою зорганізованим нею Комінформом. Ці сумніви базується на основних спостереженях та дбайливій аналізі поведінки і публичних заяв теперішніх югославських керівників.

ПІВ МІЛЬЙОНА ПОВСТАНЦІВ В УКРАЇНІ

„Шикаго Геральд Трибюн" у виданні з 14 листопада надрукував на першій сторінці розмову свого кореспондента в Німеччині, Джорджа Манса, з 7 українськими повстанцями, що недавно пробилися з України в американську зону. Їх подорож тривала три місяці. Провідник цеї групи, Крива, заявив кореспондентові, що тепер пів мільйона українських повстанців бореться за визволення від большевизму. Між повстанцями є багато жінок, одна з яких під прибраним прізвищем Сурма, прибула до Німеччини разом з цею групою. Крива вияснив, що повстанці мають багато зброї, здобутої від большевиків. Всенародного повстання вони в теперішніх обставинах не думають викликати, щоби не дати большевикам притоки до поголовного винищення українців. УПА веде боротьбу проти совєтської окупаційної адміністрації, вбиває її представників, а загальне повстання почне аж тоді, як будуть сприятливіші обставини та як одержить запевнення допомоги від демократичного заходу. Теж ця група повстанців пробилася на захід з доручення свого командата, щоби поінформувати світ про українську боротьбу за визволення.

185,000 людей засуджені на постійне скитання

УЧАСТЬ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ У ВАЖЛИВИХ НАРАДАХ І.Р.О.

Ню Йорк, 18. листопада. — Вчора тут відбулися важливі наради представників Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) та добровільних допомогових організацій, що мають з ІРО відповідні договори, між ними ЗУАДКомітету, що його на цих нарадах заступав екзекутивний директор, д-р В. Галан. Під час нарад представники ІРО заявили, що після закінчення переселенчої акції в 1950 році в таборах Німеччини і Австрії залишиться ще около 185,000 скитальників, переважно інвалідів, хворих та старків, що не зможуть виїхати на постійне поселення до жадної країни, бо їх не приймуть. Це створює нову проблему головно для добровільних допомогових організацій, що повинні перебрати на себе дальше піклування цими людьми, як після 1950 року перестане існувати ІРО. Як йдеться про національностевий склад тих 185,000 засуджених на постійне скитання нещасливців, його сьогодні важко точніше означити, але між ними буде велика кількість українців, як взяти до уваги, що між українськими скитальниками тепер нараховується 8 до 10 тисяч інвалідів і хворих, які не підпадають під категорію тих, що їх можна переселити до інших країн. Ця проблема буде одним з головних предметів нарад ІРО в Женеві, в днях від 18. до 21. січня 1949, до участи в яких запрошений теж ЗУАДКомітет. На тих нарадах будуть обговорені всі важливіші справи, зв'язані з допомоговою акцією, головно щодо переселення, а ІРО бажало б познайомитись з конкретними плянами добровільних допомогових організацій щодо дальшого піклування 185,000 скитальниками, які мусять залишитися в Німеччині та Австрії. Представник ЗУАД Комітету на вчорашніх нарадах видвигнув думку побудувати окремі приюти для хворих та інвалідів, що вважається чи не за єдину можливу розв'язку в теперішніх обставинах. Це накладає нові великі обов'язки на допомогові організації.

ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО „ІРЛЯНДСЬКУ РЕСПУБЛІКУ"

Дублін, 18 листопада. Ірляндський парлямент вчора мовчки і без одного слова коментарів прийняв перше читання нового законопроекту про Ірляндську Республіку, на підставі якого мають зірватися останні зв'язки між Ірляндією і Британською імперією. Законопроект має п'ять коротких секцій і в першій з них відкликає т.зв. акт внутрішніх зв'язків.

МАРШАЛ І ОСТИН ВИДУТЬ З ПАРИЖА

Париж, 18 листопада. З кол американської місії на сесії Генеральної Асамблеї О.Д. вчора повідомлено, що секретар стейту Маршал і Ворен Р. Остин в найблищих днях видуть до ЗДА. Маршал виде літаком з кінцем цього тижня на наради з президентом Труманом в справах закордонної політики. Положення в Китаю буде одним з предметів нарад. Ворен Р. Остин відлетить сьогодні або завтра, щоби піддатися лікарським оглядинам.

ЗАХІД ЗНОВУ ПРО СОВЄТСЬКУ ЗАГРОЗУ ДЛЯ МИРУ

ТРИ ЗАХІДНІ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ ВІДПОВІЛИ НА ЗАКЛИК ЕВАТТА І ЛІ.

Париж, 18 листопада. — Злучені Держави, Велика Британія і Франція відповіли вчора на заклик предсідника Генеральної Асамблеї О.Д., д-ра Еватта, та генерального секретаря О.Д., Тригве Лі, в справі безпосередніх переговорів для наладнання берлінського спору. Три західні великодержави, кожна в окремій, хоча ідентичній заяві, потверджують своє дотеперішнє становище, ставляючи відкликання совєтської блокади Берліна за першу передумову будьяких дальших безпосередніх переговорів зі Совєтами, підкреслюючи при цьому щераз наявність совєтської загрози для світового миру. Західні союзники рівночасно висловлюють свою готовість розглянути з увагою кожну пропозицію для „гідного" полагодження справи. Це є головні точки західної відповіді, що їх вчора дали секретар стейту Маршал, британський державний секретар МекНіл та французький міністер закордонних справ Шуман на заклики д-ра Еватта і Тригве Лі. Гострий засуд загрозливої для миру совєтської політики і Совєтського Союзу подибується головно в американській та британській відповідях, тоді як французи більше рахувалися зі словами, не бажаючи давати комуністичній п'ятій колоні нових аргументів для їх політичної агітації. Після совєтської і західних відповідей стверджується, що акцію двох передових представників О.Д. для полагодження спору належить вважати за безуспішну, хоча ці посередньо заповідають дальшу акцію.

СКРІПЛЕННЯ СОВЄТСЬКОГО ТЕРОРУ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 18 листопада.— Рівночасно зі совєтсько-західним спором в справі Берліна, що перемінився в міжнародну політичну кризу, Совєти докладають великих зусиль для встановлення якнайтіснішої контролі своєї зони Німеччини та її відповідної мобілізації на випадок нового воєнного конфлікту. При цьому тероризування населення є чи не одиноким засобом, крім безуспішної вже і так совєтської пропаганди. Після встановлення тристатисячної „народної міліції", точніше, нової нацистівської армії під совєтським прапором, совєтське військове управління тепер проголосило, що кожний німець в їх зоні мусить одержати від цеї „міліції" нову карту ідентичности. У зв'язку з цим через підсовєтську Німеччину тепер знову перекочується хвиля масових арештів.

ФРАНЦУЗИ ПРЕДЛОЖИЛИ ПЛЯН В СПРАВІ РУРЩИНИ

Лондон, 18 листопада. — Французький представник на шістьдержавній конференції в справі Рурщини предложив вчора плян майже постійної міжнародної контролі цеї промислової провінції Німеччини. Америка й Британія, як відомо, є більш „ліберальні" під цим оглядом і вже тепер зарядили привернення там німецької власности. Новий французький плян вважається особистими думками французького представника, бо французький уряд в цьому ще конкретно не заявився.

ДЕ ГОЛЬ КРИТИКУЄ ЗАХІДНУ ПОЛІТИКУ.

Париж, 18 листопада.—Ген. Шарль де Голь вчора гостро виступив проти американсько-британської політики щодо Німеччини, західно-европейського оборонного пляну та щодо теперішнього режиму в самій Франції. Американсько-британське рішення передати кінцеве вирішення справи Рурщини майбутньому, вільно вибраному урядові західної Німеччини, ген. де Голь назвав „найважчим рішенням 20-го сторіччя", вважаючи його за намагання „відбудувати німецьку імперію". Він з черги виступив проти пляну Маршала в теперішній формі та проти злуки французької зони Німеччини з іншими західними. Свої завваги де Голь висловив на майже півторагодинній пресовій конференції і вони в багатьох випадках покриваються з домаганнями комуністів, хоча з інших причин та в інших цілях.

НОВИЙ ГРЕЦЬКИЙ УРЯД ВЖЕ „МАЙЖЕ ГОТОВИЙ".

Атени, 18 листопада. — Після чотирьох днів міжпартійних переговорів в справі вирівнання основних розбіжностей і створення нового коаліційного уряду, премієр Софуліс і міністер зак. справ Цальдаріс повідомили, що цей новий уряд з популістів і лібералів вже „майже складений". Склад уряду і розподіл функцій ще невідомий. Грецьке командування вчора повідомило, що в останньому на фронті Віці комуністичні партизани втратили 173 вбитими і 22 полоненими.

РОЗБІЖНОСТІ В ІТАЛІЙСЬКОМУ УРЯДІ.

Рим, 18 листопада. — Після недавніх розбіжностей між італійськими християнськими демократами щодо становища уряду в закордонній політиці, вчора прийшло до подібних теж на тему внутрішньо-політичних справ. Ліберальні міністри виступили проти пляну реорганізації сільсько-господарських контрактів і в цьому їх піддержали ліберальні посли та сенатори.

„ЧИННІ ДЕБАТИ" У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

Париж, 18 листопада. — На вчорашньому засіданні французького парляменту дійшло до „чинних дебат", іменно, бійки на кулаки між комуністами та консерватистами. Деголісти теж скористали з нагоди.

ПОКАРАЛИ БУВШОГО НІМЕЦЬКОГО ПОСЛА В САН ФРАНСИСКО.

Пассау, Німеччина, 18 листопада. — Німецький т. зв. денацифікаційний суд покарав вчора гривною в сумі 2,000 посла в Сан Франсиско, Фріца Відемана. Його зараховали до четвертої категорії, які тільки формально належали до намарок бувшого гітлерівського цістської партії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30. 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНВЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

Робітництво, зорганізоване в Американській Федерації Праці, яка відбуває цього тижня в місті Синсинаті свою річну конвенцію, дає ще один доказ, що воно далі залишається твердим муром, який не допускає в робітничі ряди комуністичної отруї. Цьогорічна конвенція АФП. виявляє наглядно, що зорганізоване робітництво розуміє, яким нещастям є комунізму у цілому світі та до чого він міг би привести і Америку, коли б і тут розпаношився, зокрема, коли б опанував робітничі юнії.

Не зважаючи на проти-комуністичне наставлення Вилєма Гріна, президента АФП, як і проводу цеї організації, затії комуністів є ще далі „терням у боці" організації та робітництва, тут і в Канаді. Справжнє відношення представників робітництва до комуністичної агресії та Кремля, можна було пізнати на конвенції найкраще по тій овації, з якою повитали 700 делегатів заяву Гріна, що президен Труман не уступає Сталінові й відмовляється переговорювати з Москвою, поки не буде усунена совєтська бльокада Верліна. Знов, як добре АФП розуміє внутрішнє положення своєї країни, пізнати по тім, що хоч робітництво в засаді є за третю партію, в сучасну хвилину воно цею справою не займається і стоїть при Демократичній партії, якій помогло при останніх виборах дістати у свою руки повну владу в Вашингтоні. Це розумне становище, бо справа третьої партії повинна бути наразі відсунена, поки цілковито не зліквідується комуністичну баламуту, яку веде Волес зі своєю „третьою партією".

Тепер найважніше, щоб впоратись з большевизмом, як міжнародньою і домашньою небезпекою. Якраз так розуміли це делегати, що зїхались на річну конвенцію АФП. Вони слушно звертали пильну увагу на те, щоб не допускати комуністів на відповідальні с т а н о в и щ а в юніях, а там, де вони ще є, щоб їх усунути. Є конечна ще далі генеральна чистка робітничих рядів, щоб таким способом позбутись комуністичних босів і впливів. Це треба зробити в чисто робітничім інтересі, бо комуністи не дбають про соціяльне поліпшення робітника, а тільки думають про підготовку комуністичних переворотів.

Теж добре, що на конвенції зверталося увагу на таку важну справу, що то робити, коли б так Кремль спровокував війну з Америкою, бо ж ясне, що комуністи не станули б в такому випадку по боці Америки, а тільки попирали б Москву, саботуючи оборону навіть своєї власної країни. Комуністи, займаючи в такому моменті важні становища в робітничих юніях, могли б тоді легко саботувати оборону країни на різні лади. Тому добре, що на конвенції АФП про це одверто говорили, підкреслюючи, що комуністи мають уже вироблений плян, як підкопати чи спаралїжувати американську промисловість на випадок війни Росії з Америкою.

Уже з цього, про що ми тут заговорили, а що було предметом промов на конвенції АФП, видно, що американське робітництво добре добачує і розуміє цю велику небезпеку для нього, його країни і світу, як і для демократії, якою є воюючий комунізм зі своїм головним центром і штабом у Москві.

З нагоди ювилею світової бібліотеки

Найближчого тижня, 23 листопада, почнуть у місті Ню Йорку святкувати сторічча Нюйорської Прилюдної Бібліотеки. З цієї нагоди влаштовують в ній виставу деяких цінних книжок, які в ній нагромаджені або навіть і накопичені. Заінтересування до оглядин цих скарбів проявляється не тільки серед нюйорчан, або американських громадян, але теж і серед світової публики.

Тільки кілька міських бльоків відділює Прилюдну Бібліотеку від місця, на якому має станути палата Обєднаних Держав. Багато урядовців і делегатів цеї міжнародної установи вже тепер користуються цею бібліотекою, дістаючи спеціяльний дозвіл позичати до дому книжки, які звичайній людині дозволяють переглянути тільки в будинку. Нюйорська бібліотека вже зберігає в себе багаті збірки документів колишньої Ліги Націй і теперішньої Організації Обєднаних Держав.

Для українця, який опинився в Новому Світі, Нюйорська Прилюдна Бібліотека є чи не найбільшою скарбницею українського друкованого слова поза межами України. Вона приміщена при багатім Слов'янськім Відділі, у якім колекція російських книжок є найбільшою у цілих Злучених Державах. У тих російських виданнях є теж повно матеріялів про Україну з часів заборони українського слова на Україні з царських часів.

Для дослідників української справи у виданнях англо-саксонського світу Прилюдна Бібліотека в Ню Йорку це ще „незнана країна". Правда, дещо про це вже було надруковане в Ювилейнім Альманаху У. Н. Союзу з 1944 р., одначе ці матеріяли треба вважати тільки як зразки повного багатства книжок, в яких находяться згадки, а то й статті чи розвідки про Україну й її нарід. Є там такі цінні видання, як довірочні звіти американського й англійського урядів про положення української справи перед миром у Версаю; є 40-томове видання спогадів Версайської Конференції, де описана передісторія українсько-польської війни з 1918-19 рр.; є різнородні видання з Англії, Ірляндії, Франції й ін. країн, а між ними така рідкість, як Дефо (під псевдонімом „Ей Контрі Джентелмен") „Похід Карла XII. на Україну" за часів Мазепи; і т. п. Коли йде про відділ мап, то є там чи не унікат мапи Боплана, поділеної на 4 частини з звідомленням, що оригінал Боплана забрав польський уряд, коли він при виїзді з Польщі хотів його перевезти через кордон. Тому Боплан зладив опісля вже у Франції 4 частини мапи України (Ucrainae Pars), які перейшли до історії як цілість загально знаної мапи Боплана. Теж є цілі атляси видання паризького, а м с т е рдамського, лондонського, норимберського й ін. з 17-18 століть. Загалом там тільки матеріялів про Україну, що їх не в силі згадати навіть на підставі зладженого бібліотечного каталогу.

Може ще більші цінності виказує Нюйорська Приюдна Бібліотека у виданнях американських та британських, або й всесвітних книжкових скарбів, таких як Біблія Ґутенберґа, Права Людини („Бил оф Райтс"), „Пригоди Алісії в Краю Див". Є там такі цілі збірники, як 400,000 документів американського уряду, збірка британських парляментарних паперів, різні музичні рукописі, середновічні дереворити і т.п. А кільки там таких цінностей, про які сама управа бібліотеки не знає, а які відкриють щойно майбутні працівники.

Номінально бібліотека існує 100 років, одначе вона складається з менших бібліотек, призбираних давніше ким іншим. Перед сто роками, за спонукою вчителя Каґвела, тодішній найбагатший чоловік в Новому Світі, Джан Джейкоб Астор, зробив запис в сумі $400,000 з додатком будівляних парцель в Ню Йорку на заложення прилюдної бібліотеки свого імени, як посмертний монумент для себе. Цей запис збільшився опісля д а р о м Джеймса Ленокса, який дарував свою бібліотеку і Семюела Тилдена, який дарував маеток як „Тилден Трост". До тих записів прилучилися ще інші. Все те ще дальше збільщається як приватними дарами, так і дотаціями з щорічного буджету міста Ню Йорку в сумі $250,000 на закупно самих книжок. На утримання бібліотеки видається річно $6,454,000, з чого половину оплачує саме місто.

Та хоч як великі ці доходи, то вони не вистачають вповні на всі потреби бібліотеки. Так напр. є там давні річники газет, які нищить зуб часу і вони пропадають для потомности. Управа бібліотеки каже, що їй уже тепер треба $1,000,000 на сфільмування загрожених річників газет, щоб у такий спосіб переховати їх на незнану майбутність.

Про багатство книжок, які тепер зберігаються в Прилюдній Бібліотеці свідчить саме число томів, яких є 3,143,423, як виказує звіт з 1947 р. Вони складені на поличках, які, зіставлені побіч себе, дали б д о в ж и н у 80 американських миль. Бібліотека збільшається постійно новими книжками, які свобідно може перечитати кожен, хто тільки інтересується книжковим рухом.

Оці скарби світу мають теж і відповідне приміщення. Хто переходить Пятою Евеню на розі 42 вулиці в Ню Йорку, не може відвернути очей від мармурової будівлі з величавими сходами з надвору, побудованої на однім кінці бльоку звісного під іменем Брайент Парку. Літньою порою управа бібліотеки уладжує в парку читальню книжок для повної вигоди публики. Книжки може дістати кожен без жадної оплати. Є в бібліотеці окремий багатий відділ для дітей, а є теж і випозичальня книжок для всіх, хто хоче забрати книжку домів. Тільки не всі книжки вільно позичати поза мури бібліотеки. Деякі книжки приміщені в окремих кімнатах, до яких вступ дозволений тільки за окремим дозволом і за поданням цілі, для якої хтось хоче книжку використати.

Всі ці скарби бережуть з надвору — уставлені по обох боках сходів — статуї львів, які глядять на тисячі людей, що попри них переходять. Можливе, що й ці льви — це частина помислу основника Прилюдної Бібліотеки як символу сили для втримання неоціненого дару для грядучих поколінь.

Микола Чубатий.

Розмови зі Сталіном

В останному часі даються знов чути голоси про можливість нової зустрічі зі Сталіном. Ціллю тої нової, тим разом четвертої зустрічі, мав би бути загальний перегляд та розвязка всіх спірних справ поміж державами демократичного заходу та представником бльоку скомунізуваних держав. Думку в такий спосіб помирити схід зі заходом кидав у часі президентської виборчої кампанії шеф американських апізерів, Генрі А. Волес. Одначе голосу Волеса ніхто не трактував поважно, бож кожному відомо, що політикою Волеса керували комуністи, що не дбають про добро Америки, а тільки Москви.

Ця справа набрала більше серіозности, коли кілька днів перед виборами появилася пресова вістка, що през. Труман плянує вислати шефа найвищого Суду Злучених Держав, Ф. Вінсона, до Москви, щоби порозумітися зі Сталіном щодо способу розвязки спірних справ. Вістка ця викликала велику сензацію в цілому політичному світі. Згодом одначе справа притихла, бо стали вважати цю вістку за звичайний передвиборчий маневр, яким през. Труман хотів внести замішання серед некомуністичних прихильників Генрі А. Волеса та притягнути частину його голосів для себе.

Проте вістка про нову розмову американського президента зі Сталіном не втихла зовсім. Ідею нової безпосередньої зустрічі шефів великих демократичних держав зі Сталіном попирають деякі сили в світі, зокрема попирає це генеральний секретар Об'єднаних Держав. За такою зустрічю з природного свого обовязку як миротворця поміж народами, заявився ватиканський орган „Оссерваторе Романо". Ідею такої зустрічі попирають американські пацифісти в найкращому переконанні, що служать добрій справі. Не згадуємо про це, що таку ідею з укритими лихими намірами пропагують в Америці комуністи.

Виразно проти нової зустрічі зі Сталіном заявився британський премієр Ернст Бевін. Тепер висказався про це президент Труман, що радо побачив би Сталіна у Вашингтоні, але заки й це могло б наступити, Совети мусіли б зліквідувати бльокаду Берліна.

Треба б ще пригадати попередні розмови голов демократичних урядів зі Сталіном та який був наслідок тих розмов. Засадничо не тільки не можна б бути проти такої розмови зі Сталіном, коли б з неї мала вийти якась користь для розвязки світової кризи. Одначе якраз дотеперішні розмови не дають ніякого вигляду на мирну полагоду спору демократичного заходу з комуністичним сходом при допомозі нової зустрічі Великої Чвірки. Головною причиною безцільности такої зустрічі є це, що поміж демократичним та християнським заходом та комуністичним атеістичним сходом не має спільних моральних засад, на яких можуть спиратися всякі розмови, умови та зобовязання.

Москва вважає всякі розмови тільки засобом загального поширення к о м у ністично-російського імперіялізму. Ціллю нової розмови мало би бути для Сталіна скомунізування Німеччини. Це є те, до чого тепер Москва змагає. Щоб це осягнути, Кремль готов поробити нові зобовязання, яких не виконає, а тільки буде вимагати від західніх потуг точного виконування нових уступок.

Три попередні розмови Великої Чвірки дали хіба доволі доказів, що як тільки розїхалися учасники нарад, Кремль став негайно нарушувати постанови договору, перекручуючи основно при допомозі „сталінської діялектики" постанови умов до такого ступня, що договори були зводжені на ніщо. Звичайно тільки та частина, що була корисна для Советів, ставала дійсністю, а друга частина умови, корисна для другого партнера, ставала безвартісним свистком паперу.

На підставі ялтської умови усадовився комунізм в Болгарії, Югославії, Румунії, Польщі та в північній Кореї, а згодом поза умовою також в Угорщині та Чехії бо ця умова говорила, що в державах звільнених від націстичної тиранії мали бути заведені „правдиво демократичні уряди з волі народу". На ділі всюди там, де стояли російські окупаційні війська, демократичні уряди, наставлені при допомозі Кремля, були урядами, що спирались на малесенькій меншині комуністів. Знов представники волі народу опинилися перед червоними трибуналами та повисли на шибеницях.

В ялтській умові говорилося про віддання влади над звільненою Манджурією в руки легального китайського уряду Чіянґ Кай-шека, а на ділі при допомозі Кремля Манджурія опинилася в руках збунтованих китайських комуністів, які розпалили громадянську війну в Китаю що нині погрожує спокоєві цілого світу.

Кожен, хто знав способи політики большевиків на сході Европи, зокрема в Україні, той і на одну хвилину не сумнівався вже в часі тих американсько-советських розмов, що такий буде їх вислід, а не інакший. Одначе такі погляди, висказувані теж на сторінках цього щоденника, не находили ніякого відгомону та все вважалися українською пропагандою, заінтересованою в тому, щоб не було згоди поміж союзниками з Другої Світової Війни для інтересів „українських націоналістів".

Способи поступування большевиків вже є такі усталені, що люди, які пережили їх панування, можуть наперед сказати, як вони будуть поступати в кожній ситуації при зустрічі зі світом демократії.

Розмови зі Сталіном не доведуть до ніякої розвязки американсько - російської кризи, бо на другий день всі постанови будуть кинені до коша. Соколовський виконує в Берліні тільки волю Сталіна. Тактика Кремля зводиться до етичних засад леніно-сталінізму, себто що комуністів у відношенні до капіталістичного світу ніякі зобовязання не вяжуть.

До цілі веде радше тверда політика Америки супроти Кремля, дальша відбудова західної Европи, її мілітарне посилення. До успішної розвязки американсько - російських противенств веде успішна допомога не-комуністичному урядові в Китаю. Успішно червону Росію можна поборювати, видвигаючи десятки нерозвязаних справ самої червоної Росії, зокрема справу України.

Безперечно, що важке це завдання Америки. Воно вимагає величезних жертв матеріяльних. Воно вимагає зречення життєвих вигод для щастя наступних поколінь та для вратування нашої християнської цивілізації. Демократичні громадянства мусять собі упритомнити дійсне значіння слів гимну Комуністичного Інтернаціоналу: „Це буде останній та рішальний бій". Перед ним ми стоїмо і від нього нам не втекти.

Не говоримо, що така політика демократичних держав мусить конечно довести до кризи та закінчитися новою світовою війною. Навпаки, Кремль ізольований від світу сильним перстенем зорганізованих сусідів, щойно тоді буде склонний до мирних розмов та до уступств в користь поневолених народів поза Советського Союзу та в його нутрі. З Кремлем можна говорити тільки тою самою мовою, якою говорилося з Гітлером: безумовна здача. Щойно тоді розмови зі Сталіном будуть мати якусь ціль.

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

16)

Коли він осяг знов спроможність рухатися він переконався, що вілля його турецького приятеля була зовсім недалеко. І він потягся до неї в рештках нічної темряви, бо йому багато залежало на тім, щоб його врятовання лишилось таємницею, та щоб його вороги уважали його мертвим.

На його здивування кілька вікон віллі Сабрі Паши були освітлені. На його стукіт до дверей на терасі, що була найближче до берега, вийшов слуга й відскочив з приглушеним окликом жаху, уважаючи очевидно голу людину з мокрим чубом за привид топельника. На голос Марка, що поспішав заспокоїти перляканого слугу, вийшов самий Паша і пізнавши Марка не втратив ані на хвилину свого звичайного спокою, а виніс йому швидко халат, в який Марко з приемністю загорнувся. Його, очевидно непересічні, сили швидко вертались до нього. І коли слуга натер його добре рушниками, і Марко одягнений в позичене убрання пив третю шклянку чаю з коняком, лише тремтіння, що перебігало ще по його тілу, нагадувало йому небезпечні пригоди ночі.

Сабрі Паша прийшов запитати, як ведеться його нічному гостю. Марко подякував йому і оповів коротко свої пригоди. Господар слухав його мовчки, похитуючи головою, і лише заглиблена зморшка поміж насупленими бровами та нервові порушення пальців, що крутили срібну попільничку на столі зраджували, як він був обурений злочинами чужинецьких агентів в його родиннім місті. Але він намислювався даремно, як можна було б запобігти продовженню їх чинности. Становище Туреччини було таке, що треба було чекати й мати терпеливість. І коли Марко запитав, чи він може спуститися на мовчазність слуги, який ним заопікувався, вказуючи на те, що йому багато залежало на тім, щоб його вороги уважали його мертвим, то господар лише зітхнув з резигнованим рухом руки і запевнив Марка, що з цього боку він може бути цілком заспокоєним.

Відтак побажавши гостеві доброї ночі з сумовитою усмішкою, бо до вікон заглядав вже білий день, він відійшов, полишаючи Марка опіці вірного Гасана. Той зладив йому ліжко на низькій тахті, які Марко знав ще з Баку і Тифліса, і відійшов також з побажанням доброго відпочинку.

Марко заснув негайно мабуть ще під впливом коняку, але йому на груди лягла сонна мара. Він запав в темну глибінь і боявся розтулити уста, щоб не захлиснутися. Але не витримав і втягнув повні груди не води а повітря, бо спираючи голову на його плече дивилась на нього Христя, і йому видавалось, що від неї розходилась блакітна ясність без тіней, як перед сходом сонця. Його не дивувало, що навколо їх миготіли риби і птахи, срібні і прозорі, подібні одні до одних. Вони торкались легко дна, що рухалось в їх напрямі, може це було кругле каміння, що котилось під ними, може черепахи, а може й людські голови. Христя вгадала його запит і відповіла усміхаючись зневажливо, що це в кожнім разі невільники. З дна підносились рослини, що могли бути й тілами, вони похитувались як від течії, з них виростало листя, що вкривало їх як плащами, з нього висувались голови і розкривались пелюстками квіток дивних форм і барв, за прозорими русалками ганялись морські пси з зеленими бородами. Це ж гра хвиль Бекліна, пригадав собі Марко, і Христя кивнула головою притакуючи.

— Ми прийдемо зараз до нього, сказала вона вказуючи на високі двері в скелі просяяні як тонкий алябастр жовторожевим світлом з середини, до того, що все знає, додала вона відповідаючи на запитання Марка. Але він стримав раптом крок — на нього вишкірила зуби голова Добротного на великім псі, з обох боків її гарчали беззвучно голови обох фанаріотів. Але Христя тупнула нетерпеливо ногою і трохголовий пес зник, потягнений вниз невидимим ланцюгом.

Двері розчинились широко і вони попрямували до величньої постаті на постаменті, але ясність сліпила Марка...

Проміння полудневого сонця дісталось до його обличчя скрізь запони на дверях, розтулені подувом вітру і розбудило його. Він почував себе зле, голова чулась гарячою, по отяжілім тілі перебігало зимне тремтіння. Але Марко рішив не зважати на свій стан і перемогти недугу, взяв гарячу купіль і зимний душ, але сніданку ледви торкнувся. Господарю, який прийшов запитати, як гість переспав ніч, не дав він помітити, що почуває себе хорим, маючи на увазі важливі справи, які треба було вирішити цього дня.

По кількох реченнях, яких вимагала східна чемність, запросив його господар до вітальні кажучи, що з ним хоче зазнайомитися його старий приятель, Хаджі Мурад, який саме вернувся з далекої подорожі.

(Дальше буде).

В. Петренко.

Тристаріччя Хмельниччини

2)

З кінцем XVII. ст. вибухає на Україні ряд кривавих повстань проти Польщі. В 1594-6 рр. спалахнуло повстання Северина **Наливайка** і Григорія **Лободи**, яке криваво здавив польський коронний гетьман Жолкевскі. В 1630 р. підняв проти Польщі повстання Тарас **Федорович (Трясило)**, яке теж криваво здавлено. В серпні 1635 р. ця ж доля стрінула Івана **Сулиму**, який вертаючи на Січ з морського походу на турків, кинувся на польську кріпость Кодак, побудовану проти козаків гетьманом Конецпольским та знищив її разом з польським гарнізоном. Пійманого Сулиму Конецпольским вислано до Варшави, де відрубали йому голову, а розчвертоване тіло розвісили на 4-х кінцях міста. В 1637-8 рр. вибухли повстання на чолі з Павлом **Бутом (Павлюком)**, Яковом **Острянином** і Дмитром **Гунею**. Всі ці повстання теж кроваво здушено. Розуміється, козацькі повстання проти шляхетської Польщі спричиняли багато клопотів польському урядові, а на польську шляхту на Україні наводили просто панічний страх. Проте Польща, одна з найсильніщих, тоді держав в Европі, маючи добре узброєне військо та особливо добру кінноту, могли поратись з ними доволі легко.

Черговим повстанням проти польського іга було повстання Богдана Хмельницького в 1648 році.

З походження дрібний шляхтич, він одержав доволі добру освіту. Вчився в колегії єзуїтів у Львові, але зберіг свою віру, а теж і українську народність. Після закінчення освіти служив у польському війську. В битві під Цецорою в 1620 р., в якій турки нанесли страшний розгром польській армії (гетьман Жолкевскі був убитий, а гетьмана Конецпольского забрали турки в полон), убито його батька Михайла, а Богдан попав у полон. Повернувши по двох роках з полону, став реєстровим козаком та військовим писарем. В кінці 1638 р. бачимо його чигиринським сотником.

По батькові дістав у спадщині хутір Суботів біля Чигирина, де провадив досить значне господарство. Приблизно в 1646 р. у Хмельницького почалася ворожнеча з чигиринським підстаростою Данилом Чаплинським. Одного разу Чаплинський напав у неприсутності Хмельницького на його хутір Суботів, захопив його майно а 10-ти літнього наймолодшого сина за спротив так велів збити, що той, від побоїв помер. За кривду, заподіяну йому Чаплинським, Хмельницький ніде не міг знайти справедливости. В такому настрої пішов він зі сином Тимошем та невеликим відділом своїх однодумців на Низ Дніпра. На Запорізьку Січ він не міг рушити, бо там стояв польський гарнізон. Тут почали збіратися до нього втікачі-селяни, козаки й дрібна шляхта. 25 і 30 січня 1648 р. Хмельницький напав на Запорізьку Січ і вигнав із неї польський ґарнізон. Реєстрові козаки, що були в цьому ґарнізоні, перейшли на бік Хмельницького. Це був початок визвольної війни українського народу проти гніту шляхетської Польщі під проводом Богдана Хмельницького.

Розуміється, Польща не могла терпіти, щоб повстання Хмельницького поширилось і рішила здушити його в самих почнах. Серед керівних кіл її зарисувались дві течії в справі задавлення повстання. Першу течію очолював великий коронний гетьман Микола Потоцький, а згодом український князь, ренегат, Єремія Вишневецький; другу заступав коронний канцлер Юрій Осолінський, а одним із найактивніших діячів цеї групи був український православний шляхтич, Адам Кисіль. Розходилися обі групи тільки в питанні про засоби, якими слід було знищити повстання. Потоцький і Вишневецький вважали необхідним, негайно й нещадно здавити повстання; Осолінський і Кисіль ішли до спільної мети шляхом дрібних поступок козакам та цькуванням реєстрових козаків проти української черні (селянства), міщан і Запорізької Січі. Спочатку взяла перевагу перша група.

Але і Хмельницький не був короткозорим. Досвід усіх дотеперішніх повстань українських козаків проти шляхетської Польщі міг його повчити, що український народ власними силами не всилі скинути з себе польське ярмо. Під його командуванням було з початку не більше як три тисячі чоловіка. І вони не мали належної артилерії і були доволі слабо узброєні. Що це значило проти війська Польщі, чисельного, сильного й добре озброєного? Реєстрові козаки були ще під командуванням польських гетьманів і невідомо було, чи зможуть вони у своїй компактній силі приєднатися до повстання. Розраховувати ж як на міцну військову силу на тих повстанців, що з усієї України прибували до Хмельницького, було трудно — треба було їх спершу озброїти та вишколити. Тимто Хмельницький, як далекозорий політик, не міг і думати про успіх свого повстання без сторонньої допомоги.

З початку звернувся Хмельницький за допомогою до Московщини. Коли ж вона відмовилась підтримати його, тоді він звернувся з тим самим проханням до Кримських татар. Останні мали знамениту кінноту та могли протиставити її польській. Сприявливим моментом для Хмельницького в його становищі було те, що кримський хан Іслам - Гірей III. впродовж кількох років не отримував від Польщі данини, яку Польща зобовязувалась платити Кримові. Тимто Хмельницькому було не так трудно намовити татар до нападу на Польщу.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято.

Традиційне Листопадове Свято зазначилося в нашій громаді новістю в теперішньому році тому, що в нас явилися нові моди зі скитальщини. Коли на неділю 14 листопада заповіджено в православній церкві богослуження за поляглих українських героїв, церква була переповнена не тільки православними, але й іншими українцями. Теж до панахиди станув не тільки парох о. В. Каськів, але й новий священик, о. д-р М. Сидор. Співав прегарно церковний хор під управою А. Пащака.

По середині церкви уставлено стрілецьку могилу, а довкола неї стояли почесною сторожею члени тов. Запорізька Січ. Про значення могили заговорив о. Каськів і візвав приявних до жертв на порятунок тих, що потерпіли в рядах Української Повстанської Армії у підпіллю. Збірка принесла около $100 Збирали: П. Попович і Д. Бортник та бувші скитальці: Д. Ґаранджук і Т. Костецький.

Пополудні відбувся в церковній залі концерт, на якому вступне слово виголосив о. Каськів, візвавши приявних до віддання почести героям через повстання з місць. Після відспівання вязанки стрілецьких пісень церковним хором, виголосив промову свідок Листопадового Зриву, о. д-р М. Сидор. Він основно зясував події з того часу, перейшов коротко польсько - українську війну за Львів і цілу Західну Україну, виказав заслуги старшої української ґенерації того часу при творенні українського уряду і молоді, що створила Українську Галицьку Армію, виказав недомагання українського проводу й народу в тому часі і ступневе поневолення Західної України, а потім і всіх українських земель. Перейшовши до сучасного моменту, промовець згадав за поновні визвольні змагання, в яких перед веде Українська Повстанська **Армія** жертвою крови.

Хор відспівав кілька стрілецьких пісень, а потім промовив молодий скиталець, Степан Сакаревич, родом з Полтавщини. Він зупинився на тій брехні, яку тут поширяє большевицька пропаганда про гарне життя у Советах, яке він добре знає з власного досвіду. Казав, що він бачив на власні очі ті маси трупів у часі голоду в Україні й сам малощо не вмер тоді з голоду, маючи 14 років. Москва, казав цей скиталець, нищить Україну, а тут її агенти розповідають про „квітуче" життя в Україні.

Кінцеве слово виголосив гром. М. Давискиба і подав до відома, що на концерті зібрано $60, а в церкві $100, разом $160 на допомогу УПА і скитальцям. Взиваючи до згоди і спільної праці, зазначив, що тепер будуть прибувати до Америки наші скитальці теж і через Бостон, а тому громада повинна бути готова прийняти тих скитальців і допомагати в їх переселенню.

Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

М. Давискиба.

БОСТОН, МАСС.

Поминки по Ол. Кошицеві.

Не злим, тихим словом помянула наша православна церковна громада 17 жовтня б.р. одного з найбільших синів України, бл. п. Олександра Кошиця. Того дня наш парох, о. В. Каськів, відправив панахиду за спокій душі бл. п. Олександра, а після того згадав про заслуги небіжчика, як композитора й незрівнаного диригента Українського Національного Хору, з яким обїхав Европу й Америку. Пригадав теж і на теперішнє лихоліття України й його народу і попрохав жертви на скитальців.

Жертви склали: І. Загоруйко $10, недавній скиталець С. Сскиревич $5, пані Матукас $2, а по $1 зложили: А. Шафронська, П. Кучер, М. Захаркевич, К. Томаш, А. Шмарш, М. Ганюк, Е. Мусяловська, М. Майданий, Т. Купчик, М. Шлітць, І. Масний, Л. Оселенко, Т. Драґан, М. Косирик, М. Оверко, О. Панькевич, П. Попович, Д. Френчко, М. Ярош, Т. Вонс, М. Давискиба, Г. Костецький, П. Мороз, А. Пащак, С. Медвідь, Т. Хорхут, К. Когут, Т. Костецький, М. Ротич, В. Осадач, І. Гримак, П. Боднар. Гр. Зварич, о. В. Каськів, С. Ярош, М. Школяр, А. Гапанюк, Д. Зінковський, І. Виноградник, Д. Кузь. І. Берестецький, Д. Бортник, Т. Матейко, С. Матейко, В. Гоц, М. Гримак, А. Прухніцький, Д. Сілінський, І. Томаш, Д. Ґаранджук. П. Костецький, О. Біловідська, решта дрібними. Разом збірка принесла $86,80.

М. Давискиба.

Микола Кокольський.

БАБИНЕ ЛІТО

Вже пробувала зима розпаношитися на землі. Вже намагалася стелити свій білий покров. Вже досвітні приморозки кусали ще живе листя дерев і кущів і вже застигав комашиний світ, що не вспів ще підшукати собі затишного куточка. Та осінь ще не хотіла так легко піддатися. Ще вона не дійшла свойого шляху до краю. І вона закликала сонце на підмогу, тай геть прогнала закостенілу старуху — зиму з її їдкими приморозками, з її смертним покривалом. Прогнала кудись у далекі нетрі півночі.

Вже сипнуло щедрою рукою теплого проміння. На ліси, на поля, на села зійшло бабине літо. То осінь прощалася зі землею. Будяться пізні ранки, закутані в сизу мряку. Та бабине літо розганяє її, сонячним промінням вимітає. Геть, сіра мряко! То ж я, бабине літо, тепер владу держу!

На грядочках усміх осінного сонця: цвитуть хризантеми. Білі, жовті, рожеві, оранжеві, червоні, лілейні і всякі, всякі. Іще пробудилися заковязлі коники-скакуни тай виграють свою пісоньку. Ще пірний метелик білим пелюском підніметься і спадає на нашорошену будякову квітку.

На селі гомін. Бабине літо викликало газдинь на подвіря. Вони розкладають під сонячне проміння вязанки конопель, витягають з темної закутини прадідівські терлиці, ломлять сухі, конопляні бадилини, бють їх з усієї сили до міцних ніг своєї деревяної машини, й витирають під твердим її мечиком. Теркочуть терлиці на ціле горло, перекликаються від хати до хати, від села до села. Тож бабине літо, тож їх право тепер, незаперечне право. Та іщей нахваляються, де дрібніше, де довше, де біліше прядиво. Ось Максимова Ганна, широка газдиня на ціле село, наскладала вже цілу гору рівненьких, білих гладінок, тай рахує, скільки то мір полотна зробить тієї зими Федько, старий, добрий ткач. А в її сусідки, Василевої Ксеньки, щось того року коноплі не вдалися, якісь марні вийшли з поля, тай прядиво коротке і не таке біле, я кби належалося. Та не дивниця. Цілий її господар то молоденький, кільканадцятьлітний хлопчина, що ще й коня не всилі добре притримати в руках. Певно десь не зорав як треба, не погноїв добре, або й погано засіяв. Тож то ще мале, дурне. (Тато в Америці, заробляє гроші, щоби колись вернутися в рідні пороги, тай господарку до ладу довести.). Не великий „спасибіг" буде з сьогорічних конопель. Хіба буде на міхи. Але Ксенька не дуже турбується тим. В глибокій скрині лежить кілька звоїв біленького полотна з попередніх літ. Будеѕ з чого пощити сорочки. Коби тільки здоровя. І міцно вдаряє мечиком дрібну жменку конопель, аж терлиця стогне, аж терміття розлітається далеко на всі сторони. Бо бабине літо дуже химерне, таке як увесь жіночий рід. Сьогодня сміється ясним сонечком, а завтра захмариться, а то ще й заплаче.

А понад голови газдинь інше прядиво летить. Біле-біле як сніг і мяке як шовк. То бабине літо своє прядиво пряде. А що напряде, то пускає з вітром: лети у Божу путь. Газдині кажуть, що то пряжа з кужіля Матінки Божої. І летить ота шовкова пряжа, летить цілими клубками, чіпляється стріх, парканів, стелиться по стернях, то знов лине високо-високо, понад дерева, у далекі — далекі світи.

Тільки до мене не прилине...
Гей лети павутиння, ти ясне,
Поки сонічко злоте не
згасне...

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,679 Кісіль Федора та Марії Кісіль зам. Рипокіс з с. Вишнівчик, Підгайці, від Голинська Емілії.

16,680 Ганчар Степана і Варвари, Маголюк-Мороз Насті від Мороз Стефанії зам. Тиха.

16,681 Ющак Ілька, Вачур Миколи з с. Рихвальд, Горлиці, від Ющак-Вачур Стефанії.

16,682 Рідних і знакомих з Рогатинщини від Женчук Василя.

16,683 а) Заяць Василя, Козак Юрка, Котиш Тереси, Шипон Михайла всі з с. Малого Березного, Карпатська Укріна, від заяць В.

16,683 б) Йонес Евгенії з дому Геник від Колцуняк Юліяна.

16,684 Бутилевич Кирила, Луки і Анни від Бутилевич Захарка з с. Бужок, Золочів.

16,685 Кревних і знайомих з с. Вислока Горішного, Сянік, від Вовк Івана.

Голосітись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ПРИМИР'Я, ЧИ ВІЙНА?—В Филаделфії відбувся в День Примир'я показ суперфортеці В-29, як це бачимо на картині.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Горожанин. — Шкода заходити в полеміку з Лющнями та їм подібними. Краще писати про наше життя, як люди жертвують на народні потреби, що думають про різні наші проблеми. Теж треба підписуватись своїм іменем, бо нема найменшої причини, щоб не подавати свого прізвища.

ПОДЯКА

З нагоди щасливого переїзду із таборів Д.П. в Німеччині до своїх рідних в Дітройті складаю щиросердечний український спасибіг усім членам та членицям „Золотого Хреста, як також „Березівському Допомоговому Комітетові" в Дітройті, які своїми щедрими датками допомагали мені під час моєго перебування в таборах Д.П. в Німеччині.

Щире спасибіг панству: Перцовичам, Старкові та Лозовчукові Петрові за їх так велику чемність до мене.

На будуче бажаю якнайкращих успіхів в їх так великому ділі, яке присвячено в користь скитальців та остаю з належною пошаною (ог.)

М. Ільницький.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 21. листопада, в годині 2. в гали парафіяльній, 233 Карбон ул. Уряд просить членів явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. Взиваємо довгуючих вирівнати свої залеглости. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПРАЦЯ

Потрібно ЖІНКИ, у віці 35—40, зі здоровими очима, до шиття при футрах. Не треба досвіду, а треба вміти шити іглою. Платня згідно з умовою. Голоситись телефонічно до: SPRING 7-3566.

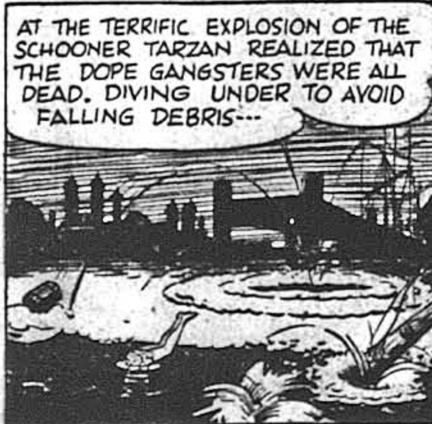
ПОШУКУВАННЯ

ЛУДЗАК РУДОЛЬФ зі Станиславова, син Степана і Теклі, з дому Войтович зі Сянока, село Костарівці, пошукує
ВОЙТОВИЧА,
Funk—Kaserne bl. 16.
Freiman, Munchen,
Germany, U. S. A. Zone.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВІЛЕР має на продаж всякого рода годинники: Elgin, Hamilton, Longin, столове срібло Rogers 1847, як також перстенці заручинові і шлюбні, укр. тризуб для женщин і мужчин. Вся ручна робота гарантована. Також посилаю замовлення через почту. Українці! памятайте на клич „Свій до свого" і по всі вище згадані речі прошу удаватись до Івана Сярчинського. Моя адреса:
ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ,
2928 Poplar St., Philadelphia 30, Pa.
Tel. S. T. 2-7602

ТАРЗАН, ч. 1975. Турботні вісті.

Підчас страшливої експлозії судна Тарзан побачив, що всі торговці опію згинули. Він пірнув у воду, щоб не зазнати ушкоджень від падаючих розбитків...

...і приплив до берега.

Прийшовши домів, Тарзан втішився, коли побачив Джену сидячу на ліжку.

Одначе його радість тривала коротко, коли лікар сказав йому відійти набік.